

Ristirahva Pühapäevalehes 1887 jaanuaris avaldatud —kp.— kirjutis. Krimm: Samruk. Kuntaugan. Ilmad: soe sügis. Kauplemise edenemine. Riidekaubandus. Samruki küla 25 aasta juubel. Kuntaugani ostjate pankrot ja oksjon. Kahju hinnanguline suurus (80–100 tuhat rubla). Digiteeris A. Aule, kirjaviis muutmata.

Ristirahva Pühapäevaleht (nr. 2), 11. jaanuari 1887, lk. 12

Krimmist. Seda ja teist.

Septembri kuu lõpul ja Oktobri kuu algusel oli mõnel päeval näha, kui tahaks tänawu wilu sügise tulla; oli ka paaril homikul juba natukene külma. Jumala ilmad ei käi aga mitte inimeste arwamise järele. Seda saime meie warsti näha, sest ilmad läksiwad jälle soojaks ja ilusaks. Oktobri teine pool oli soe ja ilus, nõndasama terwe Nowember ja ka Detsembri esimene pool, mille lõpul need read on kirjutatud. Wahete wahel on ka wihma sadanud, ja nisupõllud, kuhu weel Mardi päewa ajal ja hiljemini seeme peale külwati, lähewad päew päewalt haljamaks. Aasta aja järele on küll talwe aeg 9. Detsembril alganud, aga meil on weel koguni soojad ilmad, öössetel 8—9 kraadi ja päewal, wilus, kuhu päikene ei paista, 12—13 ja päikese paistel 15—20 kraadi sooja. Kõik näitab nõnda olewat, kui oleks kewade juba käes, sest puud hakkawad pakatama, roosipuudel noored lehed külles ja lilled õitsewad weel mitmes ja mitmes ajas, ehk küll jõuulud ukse ees on. Isegi kõrge Jaila mägestiku selg, mis sell aasta ajal ikka lumega kaetud tahab olla, ei näita talwe walitsusest praegu midagi teadwat, waid seisab nii kenaste sinise õhu sees, taewa poole ülesnäidates, kui oleks juba Aprili kuu käes. Noort rohtu on nii mitmes ja mitmes paigas näha ja karjad käiwad weel täieste wäljas. Niisugune pehme ja soe talwe hakatus teeb inimestele muidagi rõõmu ja päewad näitawad lõbusamini mööda minewat, kui külmal, porisel ja tuisusel ajal. —

Et helde Jumal mööda läinud suwel Krimmi põllumeeste tööd ja waewa on õnnistanud, sellest oleme omal ajal teadust annud. Selle õnnistuse tulu on nüüd mitmel ja mitmel wiisil näha, iseäranis aga kaupluses, mis siin kaunis elaw näitab olewat. Kuna Läene mere kaldal, iseäranis Tallinnas, kauplus suurel mõõdul on tagasi läinud ja nii mitmetpidi kängu jäänud, nimelt wiimsetel aastatel, mis nii hästi linna, kui ka maa rahwale piigistust teeb, näitab kauplus Musta mere rannal wiimsel ajal kord korralt elawamaks minewat, ja on loota, et ta edespidi weel rohkem saab kaswama, mida rohkem Musta mere kauba turud (kauba linnad) kauge kesk-Aasiamaa kauba turudega raudteede läbi saawad ühendatud. Wilja weetakse tänawu wäga palju Musta mere rannalinnadest wälja. Sewastoopoli raudtee ei jõua nii palju nisu ära wedada, kui igaltpoolt kokku wooritakse. Praegune nisu hind on 11 rubla ja ka natukene rohkem tsetwertil eest. Kuda kauba asjandus Krimmis edenemas on, seda näitab igapidi Simferoopli linn, kus ikka suuremad ja toredamad kauplused asutatakse. Iseäranis on seal riide kauplus wäga elaw, mis sellest tuleb, et siin wäga wähe riidet kodu walmistatakse. Saksa, Wene ja Tatari naised ei tee

kodu mitte riidet, waid ostawad kõik linnast; ainult Eesti naised teewad riidet, aga siiski palju vähem, kui Eesti kodumaal. Riide tegemiseks on siin talwine aeg palju lühem, kui Läene mere kaldal; ka on siin töörahwast palju vähem, mispärast siis ka naised ja tüdrukud rohkem põllu töö külles kinni on. — Jumala abiga on 25 aastat mööda läinud suwel sest ajast mööda läinud, kui esimesed Eesti asujad Krimmi tuliwad. 2. Nowembril tuletas Eesti küla Samruk, mis Alma jõe ligidal Musta mere kaldal seisab, seda pidulikult meele, kuda Jumala heldus Eesti asujaid Krimmis 25 aasta sees on edasi aitanud. Asumine oli muidugi raske ja waewaline küll, iseäranis kaugel wõõral maal, wõõra rahwa keskel, kelle keel täieste tundmata oli. Nii mitmed ja mitmed silmapisarad on wõõral maal nimetatud asujate palgedelt maha weerenud, kui nemad mitmesuguste puudustega wõitlesid ja nii mitmed ja mitmed waiksed palwe healed nende rinnust igawese isamaa poole tõusnud, armulise taewase Isa auujärje ette, kust õige abi tuleb. Ja Jumal on neid wõõral maal nii mitmel ja mitmel wiisil edasi aidanud, et suurem osa kindla elujärjele on jõudnud. Selle eest peab küll iga ristiinimese süda igawest Jumalat kiitma ja tänama, kelle isalikul juhtimisel ja saatmisel see ainult wõimalik on olnud. Jumal saab ka edespidi oma õnnistawa käega Eesti asujaid saatma ja aitama, kui nad tema juure ja tema isaliku juhutamise alla jääwad. Kahetsemise wäärt on, et wiimisel ajal nii mõnda paha Krimmi Eesti asunduste sekka eksiteele sattunud suguwendade läbi on kantud, mis mitte head wilja ei kannu, nii kui seda paraku täieste nurja läinud Kuntaugani ettewõtmisest hirmuga wõib näha! Nii kaua kui uus ja waikne usu waim Eesti asujate keskel lehwitamas oli, kus pilkajad ja naerjad tundmata oliwad, oliwad lood mitmetpidi paremad. Sellepärast on küll tarwis, kibedaste tarwis, selle waimu juhtimise alla tagasi minna. See waim ei ole mitte edenemise wastane, nii kui maailm karjub, waid ta on iga auusa, õiglase, kasuliku, waikse ja kindla edenemise tõsine sõber. Õige ja tõsine edenemine kaswab aga waiksel wiisil ja ilma suure kärata, nagu ilus nisu wäljal, mille wäärt olemist wiimaks rasked kollased iwad waiksel tunnistawad. —

Õnnetuma Kuntaugani lood jõuawad warsti wiimse lõpule. Kaua aega oliwad tema segased lood kohtu all, mis ka pankrotiks jäänud omanikude liikuwat warandust juba müüs, kunni nüüd Tawria kubermangu seitung kuulutab, et maa 17. Januaril 1887 awaliku wäljapakkumise teel kohtu poolt saab ära müüdüd. Meie arwamise ja teadmise järele on Kuntaugani kahi, nimelt nurja läinud raha kahi, suurem, kui ühegi teise Eesti seltsiliku ettewõtmise kahi: kahju suurus on umbes 80—100 tuhande rubla ümber. Sellest saame edespidi pitkemalt teadustama.

—kp.—